СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 28. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 4. лютого, 1926. VOL. XXXIV. No. 28. Jersey City, N. J., Thursday, February 4. 1926. TREE CENTS

Вуглеві переговори розбиті третий раз.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 2. лютого. — Переговори межи представниками властителів копалень твердого вугля та майнерами розбилися нині в трете. Коли наради вже третий день не давали ніякої надії на вирішенне непорозумінь, учасники її постановили відложити її, не подавши речинця слідуючого засідання.

Причиною розбиття був, як досі, брак згоди щодо арбітрації. Майнери, що правда, зробили вже були підчас послідних переговорів уступство, згодившися на добровільну арбітрацію, але властителі копалень заявили, що вони не пристануть на сю згоду так довго, поки майнери не пристануть на примусову арбітрацію, себто таку, щоби вирок арбітраційної комісії обовязував майнерів до послуху. Майнерські представники наставали на свою пропозицію; вони підносили, що отсе по раз перший комісія буде могти відкрити факти про зарібки й зиски вуглевого промислу, та доказували, що коли представники властителів не згодяться на сю пропозицію майнерів, то сим самим страйк переміняється на локавт.

Коли сі переконування майнерських представників не помагали, збори рішили конференцію покінчити.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДПОВІДАЄ СВОЇМ КРИТИКАМ.

ВАШИНГТОН, 2. лютого. — Президент Кулидж заявив публично, що політики, які виступають проти його політики щодо податків та заграничної політики, роблять се не в переконанню, що роблять добро для краю, але з політиканських мотивів. Він „остерігав" своїх критиків, що він своеї політики не змінить.

Сенатор Гарисон сейчас дав президентови відповідь у повній палаті сенату, заявляючи, що такі остороги не лицюють з гідностю президента Злучених Держав.

ЗАСУДИЛИ МУРИНА НА СМЕРТЬ ЗА 16 МІНУТ.

ЛЕКСИНГТОН, Кентакі, 2. лютого. — Присяжні судді стейтового суду, що судили Ед. Гариса, Мурина, який признався, що він насилував одну білу женщину та вбив її, винесли по 16 хвилинах нарад присуд, що підсудимий заслугує на смерть за вбийство першого степени.

Заповідженого намаганого лінчу підсудимого не було. Видно, що лінчівники настрашилися великої маси війска, яку зібрав в осідок суду стейтовий губернатор.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ВИЛСОНОВОГО МІНІСТРА.

НЮ ЙОРК, 2. лютого. — Бейнбридж Колбі, місцевий адвокат, що був свого часу секретарем стейту кабінету президента Вилсона, пізвав одну брокерську корпорацію Імбрі й Ко. за відшкодованне за те, що вона хотіла позбавити його зисків, які належалися йому як одному з її шеровців. На домаганне Колбі суд дав уже приказ корпорації дати право Колбі яко шеровцеви вглянути в книжки корпорації. Позов викликає велике зацікавленне не лишень тому, що справа обертається коло важних правничих питань та близько міліонової суми, але через те, що дієвими особами виступають тут люди, загально відомі в політиці й бизнесі.

РАЗ СОБІ УРЯДНИКИ.

ВАШИНГТОН, 2. лютого. — Ґенерал Андрус, заступник секретаря скарбу та начальник прогибіційної служби, заявив публично, що серед прогибіційних аґентів назбиралося стільки злочинців, що для виполення сих злочинців з прогибіційного уряду не лишається нічого другого, як знимати відтиски пальців сих урядників та порівнувати їх з рекордами в поліційних урядах.

ТКАЛЬНЯНИЙ СТРАЙК.

ПАСЕЇК, Ню Джерзі, 2. лютого. — Яких 8,000 робітників місцевих ткальняних фабрик вийшло нині на страйк. Наперед покинули роботу робітники з фабрики Ботані-Гарфілд, відтак з Пасеїк Вустед, а наконець з Ґера Милз. Страйк є протестом проти обниження робітничої заплати.

НОВА НОТА АМЕРИКИ ДО МЕКСИКА.

ВАШИНГТОН, 2. лютого. — Американський уряд вислав до Мексику вже другу ноту в справі прав американських горожан до земельних посілостий, а спеціяльно до нафтових теренів у Мексику. В сій ноті уряд дає відповідь мексиканському президентови Каєсови та ще раз виступає проти нового мексиканського земельного закона.

ЩЕ ОДИН КОРАБЕЛЬ ЗАТОНУВ.

НЮ ЙОРК, 2. лютого. — Бездротний телеґраф доносить з корабля Арминко з Атлянтійського океану, що серед страшної бурі, яка почалася ще два тижні тому, затонув тягаровий корабель Дібвод. Кораблеви Арминко, котрий находився близько потапаючого корабля, вдалося серед тяжких трудів перебрати всіх 25 моряків Дібвода на свій поклад.

Арминко остерігає всі кораблі, пливаючі межи Америкою й Европою, що по океані пливе тепер богато останків розбитих кораблів, які пали жертвою послідної бурі. Морські уряди знають покищо про загибель трох кораблів.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

В ПОГОНІ ЗА „ПАМЯТКАМИ".

СЕЙЛЕН, Месечузетс, 1. лютого. — Місцевий відділ републиканської партії має немало клопоту з кількома своїми членами, які в своїй погоні за памятками украли з републиканського клюбу крісло, на котрому підчас послідних відвідин клюбу президентом Кулиджом він сидів. Клюбові урядники відкрили наконець членів, котрі се крісло вкрали, і покарали їх в сей спосіб, що на будуче вони будуть виключені з лісти визначних гостий, які звичайно витають видних гостий, відвідуючих клюб.

ПОГОНЯ ЗА РАБІВНИКАМИ ПОЧТОВОГО УРЯДУ.

ПОТАКЕТ, Ровд Айленд, 2. лютого. — Поліційні урядники, які роблять слідство в справі рабунку почтового уряду, кажуть, що рабівники лишили по собі ацетилнову лямпку, яка дасть урядникам можність вислідити злочинців. Побіжні обрахунки втрат почтового уряду показують, що уряд утратив у самих почтових марках що найменче 252 тисячі долярів.

ПРОТИ КАТОВАННЯ І ТОМЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПО ПОЛЬСЬКИХ ТЮРМАХ.

БЕРЛІН, 1. січня. — Часопис Український Прапор повідомляє:

Президент Української Національної Ради др. Евген Петрушевич вислав ноту до Ради Ліґи Народів у справі невиносимого положення українських політичних вязнів в польських тюрмах. В сій ноті подано Раді Ліґи Народів м. і. до відома статтю польськго посла В. Узембла з варшавського соціялістичного дневника Роботніка та апель українських адвокатів із стараго краю до адвокатів цілого культурного світа про вязничні відносини в Польщі.

ГИГІЄНА ДОЛІВКИ.

Долівкам багато мешкань під гігієнічним оглядом можна неодно закинути. Щоби цьому зарадити, треба долівки потягати парафіною й нафтою. Долівка стається брунатною і зовсім непропускаємою. Тому не можуть у такій долівці гніздитися пасікомі ані бацилі. Так імпреґнована долівка держиться звичайно два роки, а потім її знову треба потягнути тим розчином. Щодня треба змивати долівку.

ТЕАТР І МУЗИКА.

500 вистав оперети в Ню Йорку.

Відому чудову оперету STUDENT PRINCE відіграно в Ню Йорку 500-ий раз.

Її грано минулого року на меньших сценах в театрах Джолсона і Амбасадор в Ню Йорку, а позавчера на 500-у виставу перенесено до більшого театру, CENTURY THEATRE, при Сентрел Парк Вест і 62-ій улиці в Ню Йорку.

Там не тільки більше публики може поміститись, але і сцена далеко більша і тому вистава в многому змінена. Наперед побільшено хор з 60 осіб на 90 осіб. Далі позмінювано декорації і цілу обстанову. Хор студентів тепер сильний і могучий. Се замітно особливо, коли студент князь (діється в Гайдельберґу в Німеччині) приходить у хвилі, як хор окружує дівчину Каті, котру князь любив.

Нюйорські музики теж згідно стверджують, що саля CENTURY THEATRE далеко красше підхожа для хорового співу а-ніж салі двох других театрів, де вже виставлювано сю оперету.

В опереті виступають такі видні артистичні сили як Гаверд Марш (студент князь) і Ольга Кук (Каті).

Сподіваються, що ся гарна оперета продержиться на новій сцені другий рік.

З уваги на більшу салю ціни назначено дешевші.

СКОРІСТЬ КОЛИСЬ І ТЕПЕР.

У 1785. році „Журналь де Парі" писав: „Вози їдуть так скоро, що гонять наче вітер поза прохожих". Журналіст, що піклувався так за своїх співгорожан, предкладав: щоби оминути нещастя, кождий кінь мусить мати на шиї великий дзвінок, а власники мусять прибити на возі свое прізвище й адресу. Трохи пізнійше, в 1799. році, писав Мерсіер: „Відколи нарід повстав незалежний, неможливо є, щоби дав трактувати себе як за старої влади. Чи розріжняється смерть заподіяна возом від смерти заподіяної кинжалом? Кинжал є певно ліпший, як залізні колеса, що оставляють на людях сліди нещастя (невільництва) до смерти". В 1923. році продовжується в Парижі це, що там було тому 130 літ назад, але не в розмірі скорости. Коли в тих часах в Парижі гинуло наслідком уличних комунікаційних засобів на рік 50 до 60 людий, то нині гине денно три до чотири чоловік.

МИСТЕЦТВО В ТУРЕЧЧИНІ.

Мистецтво в Туреччині ще майже незнане. Навіть у Царгороді ледви що знають про концерти, а театру взагалі нема Мувінґ пікчер і підряднійші варіете, то все, чим муситься вдоволяти бажаючий пізнати мистецтво. Таксамо в Анатолії (де нова столиця Анґора відграє менше-більше ролю грецької Спарти, а де вибоїсті темні вулиці освічують іще лише свічками й нафтою) є всього на всього лише один кінотеатр. А-ле анатолійські селяне й гамалі (носильники) з одушевленням ідуть глядіти на мувінґ-пікчери. Пристрасть свою виявляють так, що прим. перші ряди партеру голосно вигукують, схвилювані все тоді, коли потерпів невинний, а затріюмфував драб, злочинець. Давали прим. песу з французької революції і замітне, як ця відрізана від світа закутина реаґує на суспільні питання. Замандрував до Анґори і мандрівний турецький театр. При касі сутолока. Всі були дуже цікаві, бо в тому театрі вперше виступали Туркині а також у перше поміж глядачами були Туркині без серпанків. Давали сміховинку з турецького життя. Можна було бачити, що турецьке подружя не инакше як у инших народів, і тут жінки обманюють своїх чоловіків. Турецьке весілля відбувається в супроводі тарабанщиків і музик, що грають на кобзах та їздців, а кінчиться нероматично, бо гості їдуть повозками й автами.

ЯК ПОЗБУТИСЯ МУХ.

Шоби позбутися мух, треба знищити їх зародки. Найліпше двічі на тиждень мити віконні рами губкою, намоченою не перечищеним карболевим квасом (треба з ним обережно обходитися, бо то отруя). В кімнатах порадно є держати спеціяльні фляшки для ловлення мух, наповнені водою, а на воду наляти тонку верству оливи. Мухи гинуть дуже скоро в оливі. Під фляшку насипати цукру. Ще ліпше є стару ложку посипати порошком проти насікомих (перським) і так довго держати над полуміню, аж порошок згорить на вуголь. Робити це при отворенім вікні, щоби мухи втікли. Таксамо проганяє мухи лавровий олійок. Налити того олійку трохи на тарілку, а мухи повтікають, бо не люблять того запаху. Щоби мухи не сідали на мясо, натерти його екстраґном.

Відкладають міжнародню розоружну конференцію.

ЛОНДОН, 2. лютого. Британський премієр Стенлі Болдвин потвердив сьогодня в палаті громад вістку, що міжнародню розоружну конференцію відкладено на пізнійше.

Він сказав, що вступна нарада у справі сеї конференції не відбудеться 15-ого лютого, як се сперішу пляновано, але ймовірно аж в половині мая сього року, отже о три місяці пізнійше.

Ся його заява викликала невдоволенне у миролюбців, котрі мали велику надію на локарненський мировий договір, а пляновану розоружну конференцію вважали продовженнем заходів замирення, а також і відбудови та обнови зруйнованої війною Европи.

Аліянтські урядовці заявляють, що конференцію відкладається тому, щоб Німеччина мала час ще приступити до Ліґи Народів і, щоб покінчилася спірка між Росією та Швайцарією, одначе песимісти кажуть, що се тільки і едино тому, що Европа ще не готова до мира, а натомісць занадто готова до военних виступів і покищо нема сили спонукати її, аби покинула зоруження і военну поготівлю.

ВІЙНА БЕЗЗАКОННА.

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 2. лютого. — Сьогодня Швеція підписала умову з Фінляндією про примусовий мировий суд між обома державами у всяких спірних питаннях. Сим вони поставили війну поза законом.

Подібну умову підписала недавно Норвеґія з Данією.

ПРОМОВА АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

ЛОНДОН, 2. лютого. — Сьогодня на отворенню нової сесії анґлійського парляменту король Юрій V. прочитав престольну промову, в якій згадав:

Про порозумінне Великої Британії з Туреччиною у справі Мосула (части Мезопотамії, в Азії); про розоружну конференцію; про полагоду справи военного довгу з Італією; про переговори з другими державами у справі міжнародього порозуміння; про управильненне годин праці у промислі; про потребу державної ощадности; про те, що держава і нація мусить подбати про обнову й оживленне промислу і світової торговлі; і вкінці про потребу нових вкладів капіталу на будови в Анґлії і в її кольоніях.

ІТАЛІЯ ЗГОДИЛАСЬ ПЛАТИТИ МАЛО ДОВҐУ.

ЛОНДОН, 2. лютого. — Італія була винна Анґлії военного довґу майже три міліярди долярів, а Америці понад два міліярди долярів.

Тепер Анґлія умовилася з Італією, що ся їй заплатить всього тільки 16% того довгу, а Америка, що їй заплатить 26% довгу.

Сплата обом державам має тягнутись 62 роки, з тою ріжницею, що Італія зачне Анґлії сплачувати більшою сумою, а має скінчити малою, коли Америці зачне сплачувати малою, а має скінчити більшою.

ПРОТИ ДУМЕРА, А НЕ ПРОТИ БРІЯНДА.

ПАРИЖ, 2. лютого. — Лівиця у французькому парляменті (лівий „картель") хоче за всяку ціну повалити міністра скарбу Думера разом з його фінансовим пляном, але одночасно не хоче валити премієра Бріянда і на се виразно вказує, натякаючи тим робом, аби він самий випередив лівицю і заступив Думера іншим чоловіком, що предложив би інший фінансовий плян.

РОСІЯ КУПУЄ В НІМЕЧЧИНІ НА КРЕДИТ.

БЕРЛІН, 2. лютого. — В тутешніх промислових кругах запевнюють, що російський советський уряд одержав у німецьких промисловців кредиту на $75,000,000 на закупно зелізних господарських виробів.

КОРОЛЕВА МАЄ ЛЮБАСА.

ВІДЕНЬ, 2. лютого. — З Букарешту, столиці Румунії, повідомляють, що румунська королева Марія подбала, щоби прогнано її сина Кароля з Румунії через те, що він заєдно вів з нею суперечку ізза її любаса, молодого офіцира. Коли вона йому докоряла першою жінкою, Циганкою Зізі, він їй виїздив офіциром. Минулої ночі приятелі Кароля розліпили по Букарешті великі плякати з портретом любаса Марії і з підписом: Се він.

ПИЛИ НА ПОМИНКАХ.

ПАРИЖ, 2. лютого. — Найславнійші кухарі зїхались тут сьогодня на 100-літні поминки по найславнійшому кухарі Франції Саварені.

На поминках їли всякі прибаги і пили 14 родів шляхотних вин. Один з гостий споминув покійника теплими словами, згадуючи його наказ, щоб їсти і пити вміру, а здоровле збережеться до пізного віку. Американці, казав він, садяться тим, що не знають, як пити, і нас ще хотять учити сього незнання.

СПАЛИЛИ ТІЛО КАТА.

ТОКІО, столиця Японії, 2. лютого. — Сьогодня відбувся тут похорон покійного премієра Японії, ґрафа Ката після буддійських релігійних обрядів.

Відтак його тіло спалено. Засіданне парляменту замкнено для вшанування памяти покійника.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРАК ВІДВАГИ ЗІ СТОРОНИ УРЯДУ

Боротьба вуглевих страйкарів проти самоволі вуглевих баронів виглядалаби зовсім інакше, колиб федеральний уряд інакше розумів свої обовязки, як він се розуміє.

Відомо, президент Кулидж заняв становище, що непорозуміння межи властителями вугля та майнерами се покищо „приватний файт", в який уряд умішуватися не має основи. Що се становище, якого він не може видержати, се видно вже зі заяви самого президента, що він буде мішатися в справу, як конгрес йому дасть до сього повновласть відповідним законом.

Богато американських політиків і суспільних діячів стануло на становищи, що боротьба межи вуглевими баронами й майнерами се не приватна справа баронів і майнерів, але публична справа, яка обходить кождого робітника й кождого підприємця, та що уряд, який сю справу вважає приватною, не має найменчого розуміння основних засад модерного урядовання. На сьому становищи станув, як відомо, пенсилвенійський губернатор Піншо, але приятелі баронів звели його заходи в леґіслятурі на нічо. На сьому самому становищи станув також нюджерський губернатор Мур, котрий з нагоди своєї інавгурації говорив відкрито й відважно:

„Бизнес твердого вугля находиться у владі найогиднійшого монополю, який колинебудь повстав серед свобідних людий. Вуглевий траст держиться при своїй владі через посіданнє двох привилеїв; він набув собі на власність 98 процентів усего твердого вугля Пенсилвенії, що значить стільки, що цілого краю. Далі сей трост має другий привилей, а се посіданне всіх зелізниць, які везуть уголь з округа. Через заряд сих зелізниць вуглеві барони прогнали независимих операторів з бизнесу" та стали неподільними панами всего промислу.

Так говорять про вуглевий промисел люди, які дивляться на своє урядове становище не по Пилатівськи, але відважно й характерно. Заходи й заяви Пінша й Мура може не зроблять богато в теперішному страйку, але вони зроблять те добро, що звернуть увагу майнерів і взагалі всіх робітників на значінне й вагу кращого доглядання за виборами. Колиб робітники се робили при послідних виборах, то нині навіть републиканський президент не важивсяб собі вмивати руки від такої важної справи, як шестимісячний застій в основнім промислі краю.

ОСТОРОГА ОДНОГО ДНЯ

В суботу, дня 30. січня сього року, залунали по Америці три вістки про три від себе зовсім независимі копальняні катастрофи.

Наперед прийшла вістка, що одній вуглевій компанії в Галена, коло Бермингґема, в стейті Алабамі, підземний вибух захопив 39 майнерів. Перші вістки доносили, що пять робітників добуто ще при життю, але за решту побоюються. На слідуючий день донесено, що катастрофа коштувала життя майнерів.

Відтак прийшла вістка про катастрофу у копальні мягкого вугля недалеко від Шикаґо. Хоча в копальні в часі вибуху находилося понад тисячу робітників, їм майже всім удалося вийти на час. Остаточне перечисленне жертв сеї катастрофи не винесе десятка робітників.

В копальні вугля в Тринидаді, в стейті Колорадо, погинуло від вибуху ґазів 3 робітників. 33 вдалося втекти на час, але 5 з них віднесло тяжкі попарення.

В сей спосіб маємо за один день три страшні донесення, які як не можна сильнійше нагадують про страшні небезпеки, які чатують на робітниче життє в новочасних промислах.

Та не треба думати, що се відноситься лишень до одного копальняного промислу. Якби перечислити, кілько людий гине в других промислах, то покажеться, що хоча там один нещасний випадок не потягає відразу тільки жертв за собою, що такий один випадок у копальні, то все таки, коли взяти загальне число вбитих і покалічених у других промислах, то воно не богато краще від копалняного промислу, а в деяких случаях, приміром у сталевім промислі, навіть гірше.

Зі сими обставинами треба всякому чоловікови числитися. Особливо ті робітники, які працюють у сих небезпечних промислах, повинні уважати своїм першим обовязком супроти своїх родин заасекурувати себе в певних, сильних і богатих орґанізаціях.

Така асекурація здійме з голови такого робітника одну журбу, а тим самим зробить його життя й працю лекшою й виноснійшою. Се є його обовязок супроти своєї родини й супроти себе самого.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Дотеперішна практика висилати книжки з книгарні Свободи за посліплатою (на „сі-ов-ді") або на кредит показалася некорисною та повільною. Посилки за посліплатою опізнювалися та викликали нарікання покупців. Посилки на кредит наражували книгарню на довгі кореспонденції, ба навіть утрати. Зі сих причин в інтересі покупців та своїм, книгарня Свободи постановила на будуче не висилати книжок ні за посліплатою ні на кредит. Тому проситься всіх клієнтів сеї книгарні долучувати до кождого замовлення повну належитість за замовлені книжки, бо інакше книгарня замовлення виповняти не буде. Найдешевший спосіб ведення бизнесу се торг за готівку. Тримаймося сього досвіду.

Книгарня „Свободи".

ПОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ

Концерт для пошани памяти Лесі Українки, силами української школи в Дітройт, Миш.

(Допись з Дітройт, Миш.).

Рідко коли збирає мене охота іти на концерти, які устроюють наші товариства. З тої причини, що по більшій части концерти не устроюються на те, щоби пригадувати нашим місцевим Українцям наших заслужених людий і зберігти память про них, але на те, щоби для одного товариства або другого зібрати трохи гроша. Про моральне задоволенє тут мало турбуються.

Аж ось почув я, що на східній стороні города Дітройта українська діточа школа своїми власними силами устроює концерт, дня 25- грудня, в память нашої великої поетки Лесі Українки. Так захотілось і мені піти послухати співів і декламацій наших молоденьких школярів.

Нарешті, кільканайцять мінут перед означеним часом прибув я до салі, котра була вже по береги заповнена родичами дітий, котрі ходять до української школи та іншими громадянами. Точно в означений час підноситься куртина. Посеред сцени видніється великий портрет Лесі Українки. На сцені стоять півколом наші молоденькі школярі.

Зміж них виступає наперед із вступним словом учениця 4-го відділу **Анна Заблоцька і звертається до присутніх з слідуючими словами.**

Дорогі батьки і матері наші: отсим отвираю святочний концерт в честь памяти нашої поетки Лесі Українки. Це перший концерт в Дітройт, який ми хочемо дати своїми власними силами, діточими, нашої української школи. Це не тільки тому, щоб ушанувати память вилекої нашої поетки, котра заслужила велику пошану, але й тому, щоби показати нашим батькам і матерям, яку користь приносить для нас рідна школа. Хай знають наші батьки і матері, що вони не надармо видають свій кроваво запрацьований гріш на утриманне нашої школи. Ця школа учить нас любити українське слово, українську пісню, і українську землю, на котрій родились наші батьки. Ми тої землі не бачили, але її красу ми увляємо собі, коли читаємо ті пречудні пісні, в яких Леся Українка так сердечно описує Україну. Та не тільки ми любимо свою Україну, але хочемо, щоб її любили і наші батьки і матері, та не падали духом, а твердо вірили, що як не вони за свого життя, то ми, їх діти, колись ще поїдемо на тую землю, з котрої їх вигнали люті вороги. Рідна школа дасть нам правдивий напрям, непохитну дорогу, якою прямували наші предки. Тільки в рідній школі ми навчимось нашої історії, навчимось, як любити той рідний край, з котрого походять наші родичі.

Рідна школа зверне нас на ту дорогу, по котрій ішла ціле своє життє Леся Українка. Коли рідна школа підготовить нас до цього, щоб ми могли осягнути те світло, котре несла Леся Українка, ми візьмемо його в наші руки та освітимо цілу нашу Велику Україну, якою вона була за давніх часів, та сповнимо ті святі бажання, котрі оставила для нас наша незабута Леся Українка.

Цими словами закінчила та молоденька учениця і чемно вклонилась, а на салі посипались буря оплесків, яко нагорода за те, що та молоденька школярка у своєму вступному слові доказала, яку користь приносить рідна школа і як ми повинні про неї дбати.

Про виконанне дальших точок програми треба згадати, що перша пісня „Понад сонце" котру відспівали ученики рідної школи, під проводом місцевого учителя і диригента шкільного хору, не зробила відповідного ефекту. Зате дальші точки програми, як напр. „Чого вітер, чого буйний" та „Ой весно, весно" школярі відспівали знаменито, за що публика нагородила їх оплесками. Також і інші пісні ученики відспівали добре.

В деклямаціях дуже гарно写 списались ученики Ст. Федчишин, Антін Мисик, Павло Шавинський, Стефан Гуман. Чудово деклямував уч. IV. відділу М. Крупка і уч. III. відділу Антін Мисик. Дуже красно деклямувала учениця III. відділу Анна Ксьондзик.

Реферат про життє Лесі Українки виголосила учениця IV. відділу Анна Ґой. Вона спонукала присутних гостий до великої уваги через свою красномовність.

Дальше було виставлено сценічну драму Воєнна Сирота. Ся драма дуже довго лишиться в памяти місцевих громадян. Тут наші молоденькі ученики довершили часто чуда і спричинили, що многим гостям полились горячі сльози з очий. В ролі сироти виступав ученик III. відділу Іван Годяк. Тут треба згадати про цього молоденького артиста, котрий примусив нас до сліз. Подяка тобі належиться, і рости здоровий на втіху своїм родичам, а на честь і славу народови.

Велика заслуга належиться місцевому учителеви п. Т. Кошілеви за ту щиру працю, що під його проводом се свято так гарно удалось.

Ті родичі, котрі посилають своїх діточок до сеї рідної школи, в якій учить п. Т. Кошіль, хай будуть певні, що з їх діточок будуть колись чесні громадяни.

Дуже гарну промову про значінне Рідної Школи в краю виголосила учениця VI. відділу Софія Демян з великим співчуттєм. Ся молоденька учениця говорила, що нині сотки тисяч сиріток блукає босих і нагих серед лютої зими на Україні, таких як оце що перед хвилею ви тут бачили. Сказала, що як ми не подбаємо відси, хотяй вчасти їм допомогти, то їх там заберуть вороги до своїх шкіл і можуть зробити з з них яничарів. Отож обовязком нашим, казала, до цего не допустити. При кінці своєї промови візвала присутних, щоб не відказались від жертви, коли поміж них пійдуть школярки і щоб зложили дар для Рідної Школи, який буде в краю великим дарунком від школярів з Америки.

При кінці ученики одні за другими виступали на сцену і робили вправи, які гостям дуже подобались так, що всі задоволені розійшлись домів.

Гість.

ЯК ВИГЛЯДАЄ СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА.

СКРЕНТОН, ПА.

Колядою зайнявся скрентонський Боян. Заколядовано $170.45 і переслано до Обєднання в Филаделфії з призначенням на такі старокраєві цілі: $70.45 Рідна Школа, $50 інваліди, а $50 повоєнні сироти.

Якщоби не страйк, булаби випала збірка ще краще.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

З нагоди Різдва пішли колядувати: Пилип Шуцький, Данило Стецик і Іван Ґелета. Заколядовано $67.40 і вислано до Обєднання з призначенєм на Рідну Школу в краю. Коляду жертвували слідуючі: Павло Гаврилів $10, по $5: Михайло Вітів, Григорій Финюк, Теодор Гавриш, Стефан Ґураль; по $2: Іван Ваверчак, Стефан Куций, Григорій Ґеба, Петро Макар, Василь Козак, Осип Білоґан, о. Михайло Лисяк; по $1: Василь Січка, Данило Стецик, Іван Ґелета, Пилип Шуцький, Михайло Гаврилко, Василь Космина. Іван Гаврилко, Іван Швайлик, Іван Кержецький, Тимко Василишин, Павло Шут, Іван Тарнавський, Іван Стек ст., Павло Король, Григорій Лайкош, Теодор Лосик, Йосиф Ромпала, Василь Дригинич, Олекса Скалоцький; по 50 ц.: Микола Колодій, Карпко Будняк, Матвій Барилецький, Йосиф Шпак. Григорій Терефенко, Антін Стець, Павло Пиріг, Іван Куриць, а Василь Дзюбак 40 ц.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Колядували: Павло Стадник, Олекса Михальчишин та діти: Володимир Стадник і Лев Паславський.

На Рідну Школу заколядовано $15 і вислано до Обєднання. Коляда продовжується.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Колядовано з рамени Українського Клюбу ім. Тараса Шевченка, а ходили з колядою слідуючі: П. Струк, П. Кухар, В. Кухар, М. Дармохвал, М. Тиждбір, Т. Янківський. Заколядовано $30.75 і переслано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу. Коляду зложили: по $2: М. Фельдман, П. Струк, П. Кухар, В. Кухар, В Шиш, С. Шимашко; по $1: Н. Плечій, П. Ковальчук, І. Петришкович, Т. Заміщак, Т. Цура, Н. Мартиняк, Г. Максимець, Н. Медвідь, А. Вороняк, Т. Янківський, Д. Топоровський, В. Романець, М. Тижбір, М. Дармохвал, В. Яворський, К. Сімутіс; по 50 ц.: Т. Грицак, Я. Стецкович, М. Король, Г. Петришкович, В. Платок, а М. Ноґа 25 ц. Разом $30.75.

Можна було зібрати більше, якби наш парох о. Продан не був заголосив, щоби коляду давати тільки церковному комітетови. З такої роботи виходить тільки замішання, як от з того, що попередно о. Продан не післав збірки з свята 1. падолиста до Обєднання, як було установлено, а до епископа Богачевського. Щоби й тим разом на таке не вийшло, рішили ми піти осібно з колядою на Рідну Школу.

Імена тих, що не відмовилися від жертви на таку важну народню справу, ми отсе подали, а імена тих, що відтягнулись, добре запамятаємо.

Члени Укр. Клюбу в Менчестер.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ. Н. Й.

З нагоди Різдва зібрано між тутешними Українцями $13.15 та переслано до Обєднання з призначенєм на політичних вязнів.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Товариство „Український Хор ім. Лисенка" ухвалило вислати з сьогорічної коляди на допомогу рідному краєви $40 з таким призначенням: $30 Рідна Школа, а $10 тов. „Просвіта" у Львові. Гроші висално через Обєднанне.

ІСТ ЯНҐСТАВН, О.

Товариство „Сокіл", від. 218 У. Н. С. переслало через Обєднанне $20 з коляди на Рідну Школу, а $7.50 зібрано на забаві для інвалідів.

На інвалідів зложили по $1: Петро Кашевка, Михайло Суляк; по 50 ц.: Іван Клюс, Іван Ярема, Василь Білан, Стефан Паньчин, Іван Ґринечко, Іван Клепак, Іван Лисиґанич, Федір Кузенко; по 25 ц.: Марія Клюс, Стефан Мельник, Стефан Стахура, Йосиф Стахура, Михайло Бурий, Михайло Рудяк.

НАЙ ТРІСНЕ ВАРШАВА.

Браття Гайдамаки, ми з крови одної,
Рихтуймо мускули свої...
В руках списи острі тай гайда на ляха,
Здобудемо волю собі.

Ми знаєм, що ворог так ся не уступить,
Як ми мем сидіти в хатах...
Коли ми піднесем свої сили разом,
Розібємо врага на прах.

У нас міліони чекають до бою,
Лиш нам тре здорових мужів...
Щоб в бій нас повели за рідну Вкраїну.
Проженем, проженем гадюк і вужів.

Хай тріснуть кайдани. Варшава хай [тріснє,
А Краків хай з димом піде
Тоді піднесемо зтоптані прапори,
Аж серце радіти буде.

Вунсакет, Р. Ай., 22. січня 1926.
Д. Реміник.

ПОБІДА ПІДДУБНОГО В ДЖЕРЗИ СИТІ

У вівторок, 2. с. м., в Джерзи Ситі була боротьба силачів, в якій головним борцем був Іван Піддубний. Коли він появився на естраді, публика уладила йому велику овацію. Перед виступом Піддубного виступив польський борець Станислав Збишко і сказав, що Піддубний тепер по думці всіх борців є королем борців цілого світа, і тому кождий борець вважає собі честю боротися з ним. Він се, казав, заявляє, не зважаючи на те, що Піддубний поборов його брата Володислава.

Сим разом Піддубний боровся з чемпіоном Канади, Джеком Смитом. Сей був сильним противником, бо знав добре методи американської боротьби, але Піддубний положив його два рази; перший раз за 14 мінут, а вдруге за 7 мінут. Вся публика уладила йому грімку овацію.

По боротьбі Піддубний заявив публиці, що коли буде боротися вдруге з Джовом Стечером, то вже певно він буде побідником, як і все досі був у життю.

Менаджер Піддубного Джек Пфеффер оферує $5,000 депозиту на визов, що Піддубний положить Станислава Збишка до 45 мінут. Боротьба між Піддубним і Станиславом Збишком, бувшим чемпіоном Америки і світа, відбудеться в скорому часі. Піддубному тепер 54 роки, а Станиславу Збишкови 56 літ.

КРОВАВА СТЕЖКА.

Ой, куди я не ішов, все стежка кровава,
Смерть з косою і з росою головоньки клала.
Клала, клала головоньки у тії покоси,
Наробили вороженьки нам лишенька досить.
Школи наші замикають, дітий виганяють,
Учителів, учительки по тюрмах саджають.
Убудися, наш народе, бо час наступає;
Візьми зброю в свої руки, хай смерть утікає.
Я назвав тут ляха смертю, бо він нас все дусить,
А як станеш, брате, зі сну, лях втікати мусить

Woonsocket, R. I., Jan. 22, 1926.
Д. Реміник.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО ЧОГО УЖИВАЮТЬ БАНАНІВ.

Що ріжно можна вживати банани, це знаємо. Роблять бананові цукорки, бананові напитки й муку. В часі війни були чутки, що вдалося робити тканину з волокна з лушпини бананів. Ріжно уживають бананів тубольці Африки. Бананами заспокоюють голод таксамо як і жагу. Для африканських мурнів, головнож для мешканців Уґанди банан є насушним хлібом. Там ростуть величезні бананові гаї. Мешканці тих околиць мають банани на весь рік, тому справедливо називають банани „хлібовим овочем". Тимбільше вартість має банан, що не потребує надзвичайного плекання. Не всі знають, що є двацять ріжних родів бананів. Тубольці їдять овочі банану залюбки парені або припікані. З найсолодших бананів роблять, при помочі видушування, вино, а з ферментування повстає з того дуже цінена ними горівка зв. „помбе". З бананів роблять мурини колиски для немовлят. Як прийде на світ маленьке Муранго, то колиска вже є готова. Не є то тяговска постіль із пуховими подушками. Ні, це звичайний лист банана. Така мурииська колиска дуже вигідна. Передусім не коштує багато. Втинають його попросту з найблизшого банановоґо била. По друге не треба прати постелі муриняткови. Щонайбільше бере мурин нову колиску з гаю. Колиж треба дитинку викупати, беруть банановий лист, згинають його трохи, так що повстає заглублення, прикріпляють кінці листка і вже готова ванна для купелі. Так як з банана роблять колиску і ванну, так із корони цвіту роблять фляшку на молоко. З листя фабрикують ще миски, тарілки, горшки й іншу домашну посуду, папір, шнурки, подушки і т. д. Тубольць робить собі з банана навіть парасолю, щоби охоронитися перед дощем або спекою, а з волокна роблять шнури, линви й нитки до шиття. Більше ще щось ждати від одної ростини чейже годі.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Харківські „Вісти" з 19. XII. м. р. приносять коротку статейку Богомольця про українізацію червоної армії. Автор нарікає в ній на труднощі, серед яких українізація відбувається. Вони бувають переважно технічного характеру. „В армії — пише він дословно — є ціла низка причин, що не сприяє швидкому її (українізації) переведенню. Одною з тих причин є та специфічна особливість, яку має армія, це в першу чергу її боевий військовий характер. Тут кожне слово, кожна фраза має свою точність, своє особливе значіння. Тут дбати треба не тільки про українізацію цілого, але ще й про точно втриману і вірну військову термінологію, а це зробити не легко. Військова термінологія кожної країни творилася і удосконалювалася на протязі століть. А на Україні, від коли вона істнує, вперше (?) тільки при Радянській владі приступлено до цього з усією серіозністю. Тому то так важко і трудно в короткий час перевести повну українізацію армії". Далі автор пише, що в школі Червоних Старшин ім. ВУЦВК-ту ведуть у тому напрямі велику роботу. Ця школа виховує старшин, що прекрасно володіють українською мовою та знають побут українського робітника і селянина, а крім цього вона працює над створенням українську військову й військово-термінольогією. На початку грудня повстала при школі окрема комісія, що усталює українську військову й військово політичну термінольогію. Комісія звязалася вже з цілим командним складом армії на Україні, щоби використати усі практичні вказівки та досвід того складу при усталюванні термінології. Та сама комісія приступила до перекладу на українську мову всеї військової (перш за все статутів) і військово-політичної літератури. З того виходить, що українізація червоної армії на Україні йде пиняво.

Часопись „Свободу" читає до сто тисяч людий, тому вона є найліпшим посередником для оголошень.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

На жаданне публики буде боротися Іван Піддубний другий раз у Филаделфії дня 5. лютого. Боротьба відбудеться в Українській Гали при 849 Норт Френклин стр. Приїзд Піддубного до Филаделфії викликує велику сензацію.

В Елізабет, Н. Дж., бореться Іван Піддубний в суботу, дня 6. лютого, в Фалконс Гол, 153 Трета ул. Там також буде боротися український силач із Харкова, Ермак, а також буде виступати Станислав Збишко.

В Пасейк, Н. Дж., Іван Піддубний виступає 9. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

В Трентон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 10. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

Іван Піддубний.

В Балтімор, Мд., Іван Піддубний буде боротися 11. лютого, в Станіслас Авдіторіюм на Алісана стр.

Виступ Івана Піддубного в Нюарку, Н. Дж.: Українці з Нюарку, Н. Дж. устроюють Великий Концерт в честь Івана Піддубного в 20-літний ювилей і побіду над польським шампіоном Владком Збишком. Концерт відбудеться, **в неділю, 7. лютого о годині 2 пополудни** в гали під ч. 290 Ню Йорк Евеню. Будуть виступати укр. артисти співаки з Ню Йорку. Піддубний скаже секрет своєї сили. Сей концерт викликує велике зацікавленне, показується, що галя буде переповнена, так як се було в Ню Йорку. Проситься всіх Українців о численну участь.

ДОПИСИ.

ГАВСТОН, ТЕКСАС.

Відозвімся на клич Рідної Школи.

Як кождого року, так і тепер кличе нас Рідна Школа до колядки на ратунок нашої шкільної дітвори, нашого квіту і нашої надії.

І ми заточенці поспішім є жертвою на ту школу, що має розказати нашим поневоленим дітям в краю, хто ми і за що закуті, що має охоронити нашу молодіж від ренегатства і яничарства, яке готує для нас польська, наїздницька школа. Тільки своя школа виховає нам характерних борців за краще майбутне нашого народа, за нашу рідну землю, що то тепер „кровю полита, кістками засіяна".

Тепер, коли клятий ворог затирає руки, коли числить дні нашого життя, коли числить на те, що ми слабодухи, що впадемо і піддамося, коли край наш без ратунку, закасаймо рукави і киньмося тут в Злучених Державах до роботи і підтримаймо старий край. Є тут не доволі щирих Українців, що мають горячу любов до рідної землі. Станьмо всі вкупі, під-прім нашу обєднуючу організацію, складаймо жертви і то так вперто, як вперто на нас натискає ворог, а я вам кажу, що ми покажемо себе сильнійшими, бо нема сили, щоби остоялася перед сорок міліоновим народом.

Ми свою коляду вже вислали до Обєднання в Филаделфії і віримо, що кожда наша громада вчинить те саме.

Михайло Балабан.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Не забуваймо на народній податок.

Я вже вислав до Обєднання свій народний податок в кваті $5 за 1926 рік. Але не можу здержатися, щоби ще раз не порушити тої справи прилюдно. Вважаю, що наш загал ще не доцінює добре тої справи. Читаю тепер наші часописи і приглядаюся добре тому, хто і як виповняє народні обовязки. А коли ходить о народний податок, то бачу, що є деякі громадяни та цілі товариства нашого Союза, що дуже точно від літ платять народний податок. І то вже великий поступ. Таким товариствам належиться дійсне признание, коли вони добровільно платять свій національний податок. До того треба вже великої свідомости і карности і треба признати, що ми вже маємо великий гурт таких громадян, а навіть і цілих товариств. Та все таки велика більшість отягається від сего А її треба притягнути. Тому я ще раз піддаю таке, щоби ті, що платять народний податок, взивали публично других громадян до виповнення того обовязку, а в той спосіб справа піде трохи вперед.

Складаючи свій податок, кличу до того обовязку слідуючих: о. Ф. Бона, Стефана Дмитрика, Гната Климишина, Демяна Демчука, Михайла Кубу, Михайла Марцьова і Яцка Грабара, всіх з Палмертону.

Дмитро Коцюбинський.

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.

Не забуваймо на Тов. „Просвіта".

Українці з нашої громади в узнанню заслуг нашого тов. „Просвіта" у Львові зложили як членські вкладки і дар $31 і вислали через Обєднання до краю.

Жертвували: Осип Кочан $5, по $3: Микола Гуцул, Яків Павчак, Михайло Болехівський; по $2: Василь Гуцул, Панько Борис, Микола Віщун, Григорій Лукеник, Іван Гуцул, Микита Гільтай, Анастазія Королишин, Михайло Мельникович, а Ілько Чорняк $1.

При тій нагоді зложили ще по $1 на коляду на Рідну Школу слідуючі: Григорій Лукеник, Іван Гуцул і Ілько Чорняк.

Чим далі тим йде до кращого в нашій громаді. Добре слово і добрий примір роблять своє.

Осип Кочан.

ЧУЖИЙ КАПІТАЛ ТА ВІДБУДОВА КИЇВА.

Ще минуного року вела міська управа Києва переговори з представником німецького товариства „Електропідприємство" в тому напрямі, щоби воно приняло участь у відбудові Києва. Переговори вів в імени товариства інж. Бекер. Тепер відпеслася управа міста до харківського уряду з проханням про дозвіл на приїзд Бекере до Києва, щоби він міг на місці познайомитися з комунальною господаркою Києва. При дій нагоді управа міста вела би з ним дальші переговори про форму та розміри можливої участи названої фірми у відбудові міського господарства. У звязку з тим, управа міста рішила вислати за кордон завідуючого міською господаркою Алексеєва в товаристві двох інжінірів для обзнайомлення з комунальним господарством і досягненнями на полі електрифікації на заході.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Ценівський.

(24)

— То мені собачка мудра — говорив Гайдамака, споглядаючи співчуваюче на пса, — то мені брат цей Бімбаша! Колиб лише на двох ногах ходив, а вмів говорити, варта бути отаманом. Цілий курінь водив би і добре... Не гарний він, бо не гарний, такої вже породи. Але зате сміливий і сильний. Вовка візьме, хлопа звалить. Пять літ він зі мною ходить, у найгустійший огонь було біжить за мною... Турецька куля йому ногу зломила, от як бачите, а через лоб драгун так шаблею вдарив його! Весь світ зійти з такою собачкою... Зух Бімбаша, молодець що ну! Ляхів занюхає, драгунії не терпить; як лискучий ґузик побачить, уже кинувся би... Ось як дивиться на ваш мундір, пане рітмайстер!

Пес дійсно наїжився і вп гарчотів; не спускав із очей Фогельвандера, начеб лише ждав найменшої вказівки свого пана, щоби скажено кинутися на офіцира.

— А як ми найшлися, пане, то чудо й диво! — оповідав Гайдамака. Він запалився, прославляючи чесноти свого четвероніжного приятеля. — Коли ми тоді з Пуком до скарбу йшли, як це вже знаєте, оставив я Бімбашу при телізі в Янчинецькій коршмі. Бімбаша вірний сторож. Краща варта, як чотирох жовнірів із мушкетами. Розшарпає, на смерть погризе, коли хто руш из що. Посікти дасть себе, вбити, а стебелинки соломи з воза не дав би нікому. Не вернув уже Пук із цеї виправи, згинув зрадник з моєї руки, але й я не вернувся, бо мене драгони забрали. А що зі мною потім було, вже ви знаєте, пане. Коли я втік із цього шпиталика у Львові, день і ніч ішов, щоби дістатися тут у ці сторони, бо тут чоловік знакомий, як у себе. Я ще був хорий і недомагав дуже. Вітер міг мене перевернути. Рачкувався, коби лише дальше, коби безпечнійше. Приволікся я до Янчинецької коршми, бо там сторож — добрий мій товариш і сам колись, з Гайдамаками ходив. Я знав, що він мене переховає а не видасть. Уже ніч була, коли я до сіней вліз, а тут чую, як щось бух! об мене... лабами на груди. А то Бімбаша був, собачка моя! Якжеж він зачне тішитися, а радіти, а скакати, а гавкати, а скавуліти з великою радости... добрий Боже! — наче дитина, що рідної неньки давно не бачила! Ось і ми тепер знову разом, я і Бімбаша! Так ми і до вас в гостину прийшли, пане!

Фогельвандер, що терпеливо вислухав це Трохимове оповідання, бо зрештою навіть не в силі був перервати йому, так розбалакався і розщедрився Гайдамака, — тепер відізвався коротко:

— Чогож хочеш від мене, тай чому шукаєш власної загибелі?

— Я моєї загибелі не шукаю, але вашої боюся, і тому то тут бачите мене. Будьтеж ви обережні, пане рітмайстер. Напосілася зрада якась на вас. Слухайте лише, що вам скажу. Відколи я втік із Львова, переховувався в Янчинецькій коршмі в сторожа, заки здоровле вернуло по трохи. Вчера я в ночі під жолубом у стайні лежав, а Бімбаша біля мене. В стайні було трьох хлопів. Нараджувалися між собою. Мене вони не бачили, а я чув усе. Один намовляв двох других, щоби з ними нині вечером пішли до Камянця, вбити одного офіцира. „Заробите по пять червінців — говорив — як живцем схопимо його, або вбємо, але трупа треба приставити". Чую я це тай не багато вово обходить мене. Думаю собі: хочуть убити офіцира, хай їм війде на здоровля. Вбив і я вже не одного, а офіцири нас Гайдамаків також не пожалували нікому. Буде одного червоного кабата менше на світі. Для чорта втрата, для нас зиск... От так я думав собі, але слухаю дальше, бо й як не слухати, коли говорять на два кроки від мене. Так говорить знову один, той ватажок: „Справа гладко піде, візьмемо його я як лиса. В цьому домі, де він живе, сторож із нами держить. Двері в ночі відчинить, нас впустить, а як буде по роботі, знову випустить". Чую я це, тай знову думаю: Дешево згодили вас, щоправда — за голову пять червінців. Але як нема роботи, то і це добре.

Фогельвандер почав тепер слухати з напруженою увагою. Додумався, що тут про нього йде.

— Говори скоро, Трохиме, говори дальше! — настоював офіцир.

— Коли ці три перестали говорити та пішли, я лежав іще собі, а потім устав і йду до воріт, поглянути трохи на світ. Дивлюся я, а вони при воротах стоять собі начеб ждали на когось. Нараз один каже: „От іде тепер, покажу вам його, щоби ви знали, чия голова має бути нині в нашім мішку". Споглядаю і я, тай аж перехрестився, очі протираю. Чи то ви, чи то не ви?! Ні, таки ви! Ви їхали на коні з драгонами. За вами зараз тойсам вусатий вахмайстер, що над нами був у львівських шанцях. Пізнав я вас відразу, і бачу, що то на вашу голову напосілися... Го, го... думаю собі, візьміть собі цілу копу офіцирських голов, які хочете, але цього не руште мені! То все ще мій пан добрий офіцир для мене — його не дам вам. Так я зараз нишком із коршми в поле, з полем, а за мною і за драгуніню. Ви дорогою, я полем; ви дорогою, я полем. Ви до міста, я за вами, ви до кватири, а я також... Ось і все Трохим сказав, що знав. Будьте ви обережні. В ночі прийдуть до вас гості.

Фогельвандер стояв мовчки, наче під глибоким враженням оповідання і глядів щось вдячно на Гайдамаку. Хоч перестороґа Трохима була для офіцира вельми важна та врятувала йому життя, а таки не так сам заговір, як постать Гайдамаки зацікавила його.

Глядів на нього, як на якусь загадку. Переконався, що в Трохимовій душі жевріла найблагороднійша вдяка, любов. По хвилі такого мовчаливого счудування Фогельвандер озвався:

— Дякую тобі, Трохиме, дякую. Ти поступив гарно, що перестеріг мене про небезпеку. Але відійди відсіля. Хай буде так, начеб я тебе не бачив і не чув! За кілька хвиль, може зараз, прийдуть до мене жовніри. А тоді, розумієш, пропало...

Трохим стояв рівнодушно, не зважав на слова офіцира.

— Ого, ще не все, пане — відізвався знову — а що буде зі скарбом? Я був би і так відшукав вас. Я чоловік справедливий. Що я сказав у Львові, то сказав; а слівця свого не зміню. Скарб Господу Богу, мені і вам. Богові на славу, мені на відпочинок на старість, вам на пораду, бо ви молоді, йно вам гуляти по божому світі. І то є головна справа, для котрої я тут також прийшов. Ви може думали: Трохим зрадник, Трохим утік, не додержав слова. А як мені не було втікати, коли можна було. Був бій, прийшли конфедерати, дай їм Боже здоровля, в сам час прийшли — ви могли дістати кулю в голову, от і по вас... А зі мною що тогди? Ляхи забрали би мене знову й вкинули би до льохів. І казка нудна, як довга, а що ще біда й неволя в льохах! Он чому я втік. Але я був би вас все-таки найшов. Поділимося ретельно і справедливо...

В цій хвилі роздався сильний стукіт до дверей, а попід шиби промайнули драгунські капелюхи.

— Іди! — викликнув Фогельвандер — а ні, то не вийдеш ніколи відсіля! Коли мене тут жовніри побачуть разом із тобою, мусітиму арештувати тебе. Чи гадаєш, що вони не пізнають тебе?

Фогельвандер відчинив двері до другої кімнати і сказав:

— Іди туди, відчини вікно й вискоч. Не хочу, щоби ти стрінувся з ними!

— Який ви дивний пан, який ви дивний... — говорив із невдоволенням до офіцира. — Роздумайте йно добре, гей! надумайтеся добре! Мені без вас тяжко дати собі раду зі скарбами, ви без мене не побачите їх ніколи. І для слави божої нічо не буде... То й як то може бути?... Ні, ні, ні... Вже я тут знову прийду, конче прийду... А ви як хочете, то прийдіть до Янчинецької коршми до мене, питайте сторожа, він мене вкаже. Але вже я у вас буду, конче буду...

Фогельвандер вибіг до сіней, щоби відчинити жовнірам. То були підофіцири з його відділу, яким казав ставитися по ординанси. Трохим хвилку задержався, підсунувся до стола і витягнув щось із під козацького жупана.

То було щось завинуте в грубу, брудну шмату. Трохим розвинув, оглянув, усміхнувся й оставив на столі.

Була то чудова, щирозолота чаша, мистецьки різблена, довкола окружена бісерами самоцвітів... Чаша ця, незвичайно дорогоцінна, була повна по самі береги лискучих золотих пястрів.

— Може ще не вірить... — пробурмотів Трохим, виходячи до другої кімнати — ось має на доказ, невірна душа...

Відчинив вікно й вискочив із кімнати разом із своїм вірним псом Бімбашею.

Кинувши Камянець, Трохим вертав до Янчинецької коршми. Дорогою думав над чимсь понуро, і подекоди мурмотів щось сам до себе.

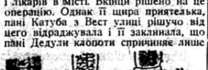
— Ось і бачиш його — говорив спльовуючи — який чудак і дурень, біґме дурень!... Золота не хоче, щирого золота не хоче, каменів дорогоцінних, ясних як зорі на небі, перел сріблистих, коралів, червоних... От не хоче і кінець. Роби що хоч, коли не хоче... Дурень! Чи він гордий такий, чи боїться, чи недовірчивий такий? Король узяв би, гетьман узяв би..., сам султан узяв, хоч увесь у золоті сидить наче в полові — а він ні! Пек йому!...

І Трохим сплюнув з огірченням, а Бімбашу, що всунувся йому між ноги, копнув із такою лютою, що пес заскомлів із болю...

(Дальше буде).

НАШІ САМОУКИ.

В фармерській хатчині близько Hodgensville, Ky., вродився Абрагам Лінкольн, дня 12. лютого 1809 року. Є він знаний одним з найбільших людий з того часу, уважають його другим по Вашингтоні. Нема другого краю у світі як Америка, де є так богато способностий для самоуків, котрі можуть вибитися на високі становища. Йосиф Трінер, котрий помер тому вісім літ, дня 12. лютого 1918, був також одним з тих пожиточних самоуків. Похвали Трінера Гіркого Вина є загально всім знані. Коли терпите на забурення жолудкові, попробуйте перше сего лікарства. „Уживаючи Трінера Гірке Вино через 15 літ можу ствердити, що воно є знаменитим лікарством, без котрого днесь не бувбим". Так пише пан Стефан Юрчей, в листі з дня 8-го грудня, R. F. D. 1, Bridgeville, Pa. Коли Ваш аптикар або доставця лікарств не може Вам достарчити Трінера Гірке Вино, Трінера Лінімент, (ревматизм невральгія), Трінера Лагодитель кашлю, або Трінера пігулки на захолодження, вишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

КРОВАВІ РОЖІ.

(Докінчення).

Прийшли Різдвяні Свята. Цего року було досить тепло і люди говорили, що свята будуть з дощем. І так показувалось, але в ніч перед Святим Вечером зачав дути східний вітер, такий острий і студений, що болото замерзло. Відтак вітер почав дути від заходу і приніс сніговицю. Сніг упав досить глибокий, та не лежав довго. На Різдво було ясно, а сонічко такі теплі проміння пускало на землю, що протягом пів дня і сліду із снігу не стало. Мати покійної Олі, щоби вволити волю своєї маленької внучки, не була вже від смерти своєї дочки в церкві і на це велике свято вибралась до дому Божого, повіривши свого маленького ангелика своїй найблизшій сусідці.

Щиро молилася старушка за душу своєї любої дочки, як рівнож за здоровля і добру долю для своєї внучки, котру мала все на думці, і здавалося їй, що Служба Божа надзвичайно довго тревала.

Нарешті богослуженнє скінчилось і люди роєм виринули з храму Божого. Між ними і наша старушка. Шептала ще молитву і спішила чимскорше домів, до своєї маленької. Але нараз застановилась і подумала, що коли вже раз вирвалася з дому, то чи не піти би на гріб своєї Олі. Цеж перше Різдво, котре разом не святкують. Якась невидима сила і туга тягнули її на місце вічного спочинку Олі, і не розмисляючи довго, попрямувала на кладовище.

По дорозі найшла галузку ялинки і піднесла її, щоб застромити Олі на гріб, аби й вона мала ялинку на свята. При вході на цвинтар перехрестилась і шептала коротку молитву за померших, тут спочиваючих.

На декотрих гробах були ялинки, гарно прикрашені. Старушка не оглядала гробів, бо спішилась на гріб Олі, маючи все на мисли маленьку внучку, чи вже не збудилась, чи не плаче.

Прийшла на гріб своєї дорогої дочки, але... що за диво?! Зі страху мало не померла. Гріб цілий розритий, аж до трумни, а на ній, лицем до віка домовини, лежав Остап з простріленою головою. Коло нього був револьвер і велика китиця білих рож, його кровю политих. Грізна уява любови!

Бідна старушка в першім погляді на цей страшний образ не була в стані ані мислити, ні говорити: стояла над гробом як камяна статуя... Аж по довгій хвилі промовила: „Він таки любив її! Пішов за нею... Вже злучились... Боже, дай їм солодкий спочинок!" По цім взяла кілька кровавих рож, аби їх сховати для внучки, яко памятку любови її родичів, і плачучи пішла до грабаря, щоби йому сказати про цю страшну, небувалу подію.

Таке то Різдво святкувала старушка по смерти своєї дочки...

Всюди радість, веселість, тільки в маленькій хатчині Олі жаль і сльози... У вікні, де колись було повно пишних свіжих цвітів, тепер стоять у склянночці кроваві рожі...

• • •

Самогубство Остапа з любови наробило великого відголосу не тільки в місті, але й в околиці. Зпочатку про ніщо инше не говорилося по публичних місцях і по приватних домах, лише про трагічний роман знаної кравчині Олі й Остапа, сина визначної богатої родини в місті.

По якімось часі ця подія потрохи забувалась і булаби вкінці зовсім зійшла з порядку дня, колиб її нещасний поручник Коцюрко не пригадав знова.

Цей падлюка, котрий накоїв стільки лиха в намірах Олі й Остапа, не міг уйти заслуженої кари.

Кару цю стягнув сам на себе своїм легкодушним і непорядним життем.

„Кого Бог хоче покарати, то відбере йому розум", каже наша пословиця. І Коцюрка Бог покарав тим, що йому зовсім помішалося в голові і він як шалений віддався картярству, пиятиці і розпусті. Ці пристрасти в нім сильно закорінились, мучили його і провадили до загуби. Зпочатку він відвідував лише першорядні каварні і ресторани; відтак підлійші, а при кінці ці найгірші, нехлюйні, смородливі покутні шинки і доми розпусти.

Коцюрко стався тілесно і душевно страченим і був великим тягаром для родичів, публики і властий. Стався молодим старцем, живим трупом, що котиться в передчасний гріб.

• • •

Минув рік і прийшли знова Різдвяні Свята, гарні, сухі, бо мерзло вже цілий тиждень днем і нічю.

В маленькій, убогій хатчині Олі зайшли протягом цего року значні зміни. Мала Оля вже бігає і щебече, розвеселюючи бабуню, котра перетерпіла тяжку хоробу, з якої не може прийти до себе. Часом була така хора, що не могла малої Олі піднести; тоді їй коло своєї постелі на землі стелила. Робити не могла, нічого не заробила і через це крута біда завитала до їх дому. Настали для неї тяжкі часи. Жила з милостині добрих людий при старанню і помочи її доброї сусідки. Нераз сама не їла, лиш щоб Олю накормити. Прийшло Різдво і вона не мала нічогісінько в дома. Таких сумних Різдвяних Свят як ці ще не зазнала.

На св. Вечер її добра сусідка закликала до себе, а малу Олю обдарувала гарним дарунком — суконкою. Говорила, що се Христос їй приніс.

„Бабусю! Бачиш, який гарний дарунок Христос приніс мені?" тішилася маленька Оля.

Сусідка вговорювала стареньку, щоб вона йшла завтра до церкви, тому, що там будуть для бідних дарунки розділювати. Старенька не могла рішитись на цей крок, але біда залізо ломить...

По вечері положила Олюсю з дарунками до постелі і коли ця солодко заснула, розложила всі памятки по покійній дочці і кроваві рожі на стіл. Молилась і плакала...

Перший день Різдвяних Свят був гарний, зимний. Церква була переповнена вірними.

Перед головним входом до церкви стала з одної і другої сторони громада прошаків, які просячі погляди звертали на виходячих з храму людий, витягаючи проти них свої скостенілі руки.

Межи жебраками була і наша старушка з маленькою внучкою, котрій личко і носик почервоніли від зимна. Старенька не звикла жебрати і лиш зрідка простягала руку, але за кождим разом одержала милостиню. Правдоподібно над її маленькою внучкою мали люди змилування.

Це запримітили другі жебраки і зачали її відсувати взад. Вона, мовляв, не тутешня, вона є нова і тут не належить. Нараз виступила з церкви елегантна старша пані, убрана на чорно, і роздавала по черзі милостиню, подаючи також і нашій старушці. Ця не встигла ще подякувати, як її випередила маленька внучка і сказала слабеньким голосом: „Боже заплать".

Дама глянула на дитину і наче мороз перейшов по її тілі.

„Чия це дитина?" спитала.

„Це моя внучка, сирота по моїй покійній Олі", відповіла старенька.

„По Олі, кравчині?"

„Так".

„Коли так, то ця дитина є дитиною мого покійного сина Остапа Корнила. Зовсім до нього схожа! Боже, тобі дяка, що вкінці вдалося мені вас відшукати. Ходіть зі мною, прошу вас, мій дім буде від цеї хвилі почавши і вашим домом. Дитину будемо виховувати разом, бо маємо до неї одинаке право: ви по дочці, я по синові".

Старенька не розуміла цього, тож не рушалась з місця, аж пані взяла її за руку, повторила ще раз свої слова і потягла за собою.

Старушка ішла, куди її ця пані провадила...

Перед гарною віллю стали і дама сказала: „Ми вже дома".

В середині була ціла вілля так гарно оздоблена, що мати Олі чогось подібного ще не бачила.

„Це буде твій дім, маленький ангелику. Дай Боже, щоби ти була в нім щаслива!" сказала пані, взяла Олю на руки і поцілувала її в студені личка.

„Я думаю, що й ви будете у мене добре почуватись", сказала до старенької.

Ця дякувала за цю велику ласку і хотіла вертатися назад до своєї бідної хатчини. Але пані Корнилова не позволила, говорячи, що це є її обовязком зістати при малій Олі, бо без неї вона би тужила. Завела її в гарну теплу кімнату, в якій буде з малою Олею мешкати, а харчуватися будуть разом, при спільнім столі.

Старенька уважала, що це воля божа і осталась. Почала нове життя, перейшовши з гнізда людської біди до розкоші, безжурного життя і добробуту.

Старі річи з бідної хатчини продала, лиш одні памятки по покійній Олі взяла зі собою до нового мешкання. Зпоміж тих памяток найбільше болючі були кроваві рожі.

Переклав **С. Лев.**

Аркадій Аверченко.

ЯК Я ОСНОВУВАВ ТЕАТР.

Я постановив у столиці оснувати власний театр. Винаймив театр, заангажував найліпших артистів і наймодернійших режісерів, що вчилися у Райнгарда.

— Гадаю, — сказав я головному режісерови — ми могли би зачати сезон „Отельом".

— Гарно! Обговоримо це на режісерському засіданні.

— Навіщо нам засідання?

— Що значить „навіщо? Цеж скомплікована справа, інсценізувати пєсу на райнгардівський спосіб.

— Самособою. Заки роздамо ролі, зачнемо проби, намалюємо декорації...

Головний режісер глянув на мене перелякано й сказав:

— Гарне поняття маєте ви про театр! Гадаєте, що вистарчить театральна саля?

— Даруйте, я...

— Тут нема ніякого „даруйте"... Зрештою на режісерському засіданні дізнаєтеся про все.

Коли на режісерському засіданні вже всі були присутні, сказав головний режісер:

— Мої панове! Насамперед мусимо глянути ретроспективно на Беконові погляди. До 1889-го року беконський рух проти автора „Отеля" мав лише теоретичне знаціння, але в 1924-ому році професор Лео написав гостру статтю проти беконського напрямку і...

— Даруйте, — перебив я головному режісерові — а хто буде грати ролю „Отеля"?

Всі видивилися на мене здивовано, але головний режісер говорив дальше:

— Тепер послухаймо, що каже в цій справі граф Екштад. Зрештою я запросив на завтра двох професорів академії, вони мати-муть для нас спеціяльний відчит на цю тему. Тепер перейдімо до інсценізації „Отеля". Завтра вранці поїду до Стретфорда...

— Як то, відїзджаєте? — викликнув я перелякано. — Виж сказали: „Тепер перейдімо до інсценізації".

— Ну так... Ви наче дитина. Саме тому їду до Стретфорда. Чейже знаєте, що там у церкві Голі Трініти хрещено автора „Отеля".

— Дійсно? Я й не знав цього.

— На місці пороблю знимки, перестудіюю Генлі-Стріт, де жив поет, розпитаю мешканців, зроблю фотографічні знимки...

— Але хтож буде грати „Отеля"? — спитав я ще раз.

Герой пєси Коральов підвів руку й сказав:

— Мабуть я...

Головний режісер глянув на нього допитливо й сказав:

— Так — лише ви...

— В такому разі, — сказав Коральов, — я мушу ще нині відїхати.

— Відїхати? Куди? — спитав я нервово.

— До Абісинії.

— Отже ви не хочете грати ролі?

— Противно. Вам певно буде звісно, що населення північної Африки складається з ріжних рас. Мушу простудіювати раси, щоби ствердити, до якої раси належав Отельо.

— Позвольте, а хто грає Дездемону?

— Я! — сказала героїня — та на жаль я не вмію по італійськи...

— Нащож вам сього?...

— Що ви знаєте! Як можу я грати натуралістично цю ролю, коли я не була в палаті рожів, коли я не їздила гондолею каналом Гранде?

— Я поїду з вами до Венеції! — сказав декораційний шеф.

— Навіщо? — спитав я.

— У Венеції є спеціяльні фабрики коронок, а ви знаєте, що Дездемона має в руці венеціянську хусточку... А потім мушу до Лондону. В Британському музеї є Отелів кинжал. Мушу дати собі зробити докладну копію цього кинжала.

— А я, щоби міг грати ролю Касія, мушу їхати на остров Кипр. Мушу побачити, як там відбувається служба.

Я встав і сказав:

— Мої панове! Подобається мені ваше замилування для мого театру. Але щоби пєсу відіграти на райнгардівський спосіб, я піду ще дальше. В програмі сказано: В пєсі беруть участь: посли, музиканти, моряки і т. д. Гадаю, що актора, який грати-ме ролю посла, треба післати до італійського посольства. Хай він там перестудіює ролю. Музиканти вчитисямуть у професорів консерваторії, а для моряків побудуємо на ріці модель корабля. А що в пєсі і стріляють, то пішлемо помічний кружляк до Круппа*). У першій дії Брабанціо кричить: „Стріляй!" Навяжемо взаємини з фабриками сірників і фабрикантами запального матеріялу. Я також, ваш директор, хочу взяти участь в інсценізації.

— А щож ви будете робити? — спитали головний режісер, декораційний шеф, герой і героїня.

— Я? Мої панове, щоби дати пєсу на спосіб Райнгарда, треба мати багато грошей.

— Так, не мало! — запримітив режісер.

— Ну, бачите! Знаєте, що я зроблю? Я завтра як звичайний робітник вступлю до державної друкарні й простудіюю як найдокладнійше, як фабрикується банкноти. А як уже вивчуся це основно, тоді могтимемо дати „Отеля". Гадаю, що за яких пять-шість літ відбудеться премієра.

А потім ми зажурені розійшлись.

Переклав **М. Л.**

*) Звісна фабрика гармат у Німеччині.

